

désnek bizonyultak. Az objektumok két K–Ny futású homokdomb között jelentkeztek. Őt az É-i oldalon, míg a hatodik kb. 50 m-rel D-re, külön jelentkezett.

Az objektumok felében találtunk régészeti leleteket (1., 5., 6. objektum). A kézzel formált edénytöredékek, obszidián pattintékok alapján a település korát az őskorra, azon belül kérdőjelesen a bronzkorra keltezzük. A jellegtelen töredékek pontosabb, kultúrához köthető meghatározást nem tettek lehetővé.

A terület környékén végzett feltárasnak és kiterjedt terepbejárásnak köszönhetően megállapítható, hogy Komoró ezen homokdombokkal tagolt részén három-négyezer évvel ezelőtt egy kiterjedt település létezett. Az ásás a település ÉK-i, lakásabb határának viszonyaiba engedett bepillantást. Az ásás folyamán terménytároló és ún. hulladéktároló, szemetesgödörket tártunk fel.

Munkatársak: Bocz Péter, Vízler Csaba ásásai technikus.
SCHOLTZ RÓBERT

127. Körösszakál, Szik (KÖH 80495)

(Hajdú-Bihar megye) U

Tüzevíztároló létesítése kapcsán elrendelt régészeti szakfelügyelet keretében 2 régészeti objektum került elő a Körösszakál 0112-es hrsz.-ú ingatlanon.

A lelőhely Körösszakáltól ÉÉNy-i irányban, 1,7 km-re, az egykori Kossuth Tsz.-hez menő út Ny-i oldalán lévő magaslaton található. A 2012. április 9-én feltárt gödrökből nagy mennyiségű újkőkori leletanyag látott napvilágot, melyek az alföldi vonaldíszes kerámia kultúra esztári csoportjához sorolhatóak.

Munkatársak: Szilágyi Krisztián Antal régész, Szilágyi Máté régésztechnikus.

HULLÁM DÉNES

128. Kőszeg, Jurisics tér, Kőszeg Belváros (KÖH 73053)

(Vas megye) Kk

A Kőszeg történelmi főterének és legkorábbi utcájának Ny-i részén elhelyezkedő, Jurisics tér 10. sz. alatti, középkori eredetű épület kapualja alatt 2012 áprilisában közműárkot ástak, mellyel a nemrég elkészült csapadékvíz hálózatra csatlakoznak rá.

A 60 cm széles és 60 cm mély árok kb. 20 m hosszúságban került megnyitásra. A rétegsor tetején 20–25 cm vastagságban csatári kő burkolat és annak alapozása, majd 48–50 cm mélységig lazább szerkezetű, barna agyagos réteg helyezkedik el (KE 413). Az utóbbiban állatsontok és kerámiatöredékek voltak. Az agyagos réteg alatt, kb. 48–52 cm mélységben sárga agyagos altalaj jelentkezett, melynek ledokumentálásával fontos új adatot nyertünk a Jurisics tér hajdani domborzati viszonyaihoz. A telek bejáratától Ny-ra, 12 m-re az altalajváltást is sikerült megfigyelni.

Az altalajban egy ovális, 36 cm átmérőjű, Ny–K-i irányú, fekete színű, égett, agyagos betöltésű oszlophely jelentkezett. Kutatási egység száma KE 411.

Az árok É-i felében egy újabb, lelet nélküli oszlophelyet dokumentáltunk (KE 412). Betöltése szürkésbarna, agyagos, átmérője 50 cm.

Az árok most ásott szakasza 40 cm széles, 40–50 cm mély, és részben a meglévő nyomvonalon fut. A bolygatott földből késő középkori kerámiát gyűjtöttünk. A munkálatokra 2012. április 13-án, 18-án és 23-án került sor.

Munkatársak: Kőszegi Ádám régésztechnikus, Körmeny Tibor geodéta.

PAP ILDIKÓ KATALIN

129. Kőszeg, Jurisics vár (KÖH 41753)

(Vas megye) Kk

2012. április 13-án a Jurisics vár belső udvarának K-i és É-i részén, valamint az udvar és a várkapu között csatornázási munkálatokat folytattak. Az erősen bolygatott rétegek közt a várkapu Ny-i részén, a mai járószinttől 100–105 cm mélységben egy kb. 20 cm vastag, habarcsos réteget, talán egy járószint nyomait találtuk meg.

A kapualj K-i felében, a belső osztófaltól K-re, a mai felszíntől számított 90 cm mélységben egy korábban már elvágott vegyes (tégla, csatári kő) falazatot figyeltünk meg, mely a metszettel D-i részén min. 140 cm, az É-i végében min. 180 cm hosszan volt követhető.

A kapu alatt húzott árokban a vár kapujának alapozását is meg tudtuk figyelni. Az árokszakasz földjéből egy faragott kő párkánytöredéket gyűjtöttünk.

Munkatárs: Kőszegi Ádám régésztechnikus.

PAP ILDIKÓ KATALIN

130. Ligetfalva, Erdő-Főd (KÖH 70531)

(Zala megye) Ő, LT, A, Kő

A 76-os sz. főút Szentgyörgyvár és Zalaegerszeg közötti szakaszának 11,5 tonnás burkolat megerősítése miatt – a 084/8, 084/10 és 084/17 helyrajzi számokon –, a Nemzeti Infrastruktúra Fejlesztő Zrt. megbízásából 2012. május 10–17., valamint június 8–19. közt megelőző feltárást végeztünk az út nyomvonalának É-i- és D-i szélén 648 m²-en. A területen 2010–2011-ben az MNM NÖK szombathelyi irodájának munkatársai végeztek megelőző feltárást,³⁴ az azonban nem érintette teljes egészében a régészetileg fedett területet. A múzeum által folytatott régészeti munkálatok során összesen 63 objektumot találtunk.

A terepbejárásból ismert lelőhely³⁵ a Ligetfalvi-patak fölét magasodó dombon fekszik, a 76-os főút nyomvonala teljesen észleli. A feltáras az útpadka és a rekonstrukciós határ közötti területet érintette. A humuszolás során jól megfigyelhető volt, hogy az objektumok felső része a talajerózió és a földművelés miatt részben elpusztult. Ezek az objektumok a kutatott területen egyenletesen szétszóródva és közepesen sűrűn jelentkeztek.

A területen feltárt 10 objektum többsége késő népvándorlás kori (avar kori), de volt egy-egy őskori gödör és cölöplyuk, valamint 5 középkori és 4 La Tène korú objektum is. A kelta edénytöredékek 2 cölöplyukból, 1 árokszakaszból és 1 agyaggyerő gödörből származtak. A népvándorlaskorból származó edénytöredékek és kevés állatsont 2 nagyobb agyaggyerő

34 RKM 2010, 275.; RKM 2011, 100–101.

35 RKM 2008, 222.

gödörből, 2 kisebb szemétdöbörből és cölöplyukakból került elő. Említést érdemel a középkori gödrök közül egy gabonatarló-roló verem, melyből hornyolt díszű, tagolt peremű fazék töredékei és egy sarló darabja került elő.

ORHA ZOLTÁN

131. Ligetfalva határa (Zala megye) Ő, U, R, Á

A 76-os sz. főút rekonstrukciójához kapcsolódó megelőző feltárásokat 2010–2011-ben az MNM NÖK végezte el, majd a jogszabályok változása miatt, 2012-ben a ZMMI folytatta. 2012 nyarán, a régészeti szakfelügyelet során újabb érintettséget tapasztaltunk az alábbi két lelőhelyen, ahol a ZMMI lemondó nyilatkozata alapján, a Vas Megyei Kormányhivatal Kulturális Örökségvédelmi Iroda engedélyével elvégeztük a jelenségek leletmentését.

Erdő-főd (KÖH 70531): 2012. július 6-án, a 76-os sz. főút jobb oldala mellett, a 32+485–32+515 kmsz között, a szegély és a csapadécsatorna kialakításának földmunkálatai közben, valamint 2012. július 17-én, majd 19-én a 32+320–32+380 kmsz között, a bal oldali pályatest elszedésekor a lelőhelyhez tartozó újabb régészeti jelenségek foltjait észleltük. A jelenségek leletmentését augusztus 2–3. és 6-án végeztük el. A területen 16 régészeti jelenség (STR 109–124) feltárására, dokumentálására és geodéziai bemérésére került sor. A kibontott települési objektumok és a bennük talált leletek az őskorból és az Árpád-korból származnak.

Ősszel a régészeti szakfelügyelet közben, a 32+320–32+380 kmsz között, az út jobb oldala melletti vízelvezető árok ásásakor, újabb régészeti jelenségek (STR 125–143) profiljai mutatkoztak, melyek dokumentálását 2012. szeptember 17–18-án, majd október 10-én és 12-én végeztük el.

A szakfelügyelet és leletmentések során tapasztaltak alapján megállapítható, hogy a régészeti lelőhely D-i és K-i irányú kiterjedése jóval nagyobb a korábban ismerteknél.

Kis-rét (KÖH 70529): 2012. augusztus 3-án, az út bal pályatestének elbontása során, a 31+820–31+830 kmsz között, 3 újabb régészeti jelenség foltját észleltük. Ezek leletmentését 2012. augusztus 9-én végeztük el. A feltárt objektumokból (STR 220–222) napvilágra került leletek a középső neolitikus dunántúli vonaldíszes kerámia kultúrájának népességéhez és a kora rézkori lengyeli kultúrához köthetők. A feltárás során tett megfigyelések kiegészítik a lelőhely korábbi ásatásainak eredményeit: a mintegy 300 m hosszán, a Ligetfalvi-patakra futó D-i irányú domblankán fekvő település K-i része volt a neolitikum és a rézkor idején lakott.

A 2011–2012-ben, az út két oldala mellett végzett feltárások és leletmentések mind pozitív eredményt hoztak, mely alapján bizonyos, hogy a több korszakra datálható településnyomok egy része a 76-os sz. főút egykori építése során megsemmisülhettek.

TOKAI ZITA MÁRIA

132. Lónya, Eszterna-köz (KÖH 84145)

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) B, Á

2012. december 13-án Lónya, Mátyus és Tiszakerecseny szennyvíz- és csapadékhálózatához készült örökségvédelmi hatástanulmányal kapcsolatosan a Jósza András Múzeum dolgozó

regészeti terepbejárást végeztek. A három települést összekötő nyomvonal bejárása során mindössze egy régészeti lelőhelyet regisztráltunk.

A lelőhely Lónyától D-re, az Eszterna-köz DK-i szélén lévő markánsabb kiemelkedésen fekszik. A területen bronzkori és Árpád-kori töredékeket gyűjtöttünk. A terület egy kiszáradt meder É-i és Ny-i magaspártján húzódik. Az intenzív lelőhely nagysága 208×91 m, és K–Ny-i irányú.

Munkatársak: Pintye Gábor régész, Bocz Péter régésztechnikus, Linzenbold Attila ásatási fotós.

TOLDI ZOLTÁN

133. Magyarcsanak, Börcsök-dűlő (KÖH 52752)

(Csongrád megye) Sza

A Makó–Csanádpalota között létesülő M43 gyorsforgalmi út építése kapcsán, 2011. április 18–27 között próbafeltárást, majd 2011. szeptember 21. és 2012. november 29. között megelőző feltárást végeztünk a nyomvonal 46. lelőhelyén. A 2005-ben zajló régészeti terepbejárás³⁶ kapcsán szarmata jellegű kerámiatöredékeket találtak a szoban forgó lelőhely területén, melyet a feltárás során be is igazoltunk. A lelőhely feltárással érintett, lehumusztolt területe 2011. október 19-i zárásakor elérte az 13 314 m²-t, tehát az előzetesen kitűzött terület teljes területén megtörtént a megelőző feltárás. A lelőhely K-i végét lehatároltuk, itt további régészeti munkálatokat nem kell folytatni. A kitűzött terület ÉNy-i végétől a depó irányába azonban további régészeti munkálatok folytatására volt szükség. Ezen a részen 2012. november 22-én folytattuk a régészeti feltárást, melynek során még 3460 m²-t lehumusztoltunk. A lelőhely feltárással érintett, lehumusztolt területe, így elérte a 16 774 m²-t. Ebből a régészeti objektumokkal fedett terület 15 630 m²-t tett ki. A 30–75 cm között váltakozó humusztakaró alatt a sárgásbarna agyagos altalajon 185 stratigráfiai egységet figyeltünk meg, melyeket végül 151 objektumhoz rendeltük.

A lelőhely feltárása során 11 épület, 159 tárolóverem, 8 cölöphely, 2 árok, 1 kemence és 1 kút került elő. Korhatározó leletanyag szinte az összes objektumból előkerült, melyeket a szarmata korhoz kötöttünk. A lelőhely három magaspárttal tagolt területen helyezkedik el. A feltárást a terület DK-i részen kezdtük meg, itt csak néhány településobjektum került elő, néhány gödör és egy kerítőárok. A középső magaspárti részen azonban előkerült a 2–3 századi szarmata település központja. A terület e részén 10 félig földbe mélyített épületet tártunk fel, melyek három sorban, szabályos rendben helyezkedtek el. Az épületek szabályos téglalap alakúak voltak, melyekben kemencének, bejáratnak nyomát nem találtuk.

A házak környékén 136 kisebb-nagyobb, méhkas alakú vermet is feltártunk, melyekből nagy mennyiségű kerámiát és állatsontot bontottunk ki. A feltárás során 4 árok kisebb-nagyobb szakaszát bontottuk ki. Nagyobb részletet az 1, 5, 19, 20 SNR árkok esetében tudtunk megfigyelni. Az első kettő esetében a nagyobb területet körbefogó és élesen, derékszögben megtörő formája alapján, karám részletének tartható. Az utóbit, a keresztmetszete alapján, vízelvezető ároknak tekintettük.

³⁶ RKM 2005, 269–270.